



LINKÖPINGS UNIVERSITET

Institutionen för kultur och samhälle (IKOS)  
Grundlärarprogrammet, svenska

VT 2020

PRELIMINÄR

# Studiehandledning

Svenska 30 hp

Grundlärare 4-6

973G05



# Innehåll

Lärare i kursen .....	3
Om kursen .....	4
Lärandemål .....	4
Kursens struktur och innehåll.....	5
Veckorna 4–8: Delkurs 1.....	5
Veckorna 9–12: Delkurs 2.....	5
Veckorna 13–17: VFU 6.0 hp (973G37) .....	5
Veckorna 18–23: Delkurs 3.....	5
Veckorna 34–37: Delkurs 4.....	5
Kursplan .....	6
Arbetsformer och grupper.....	6
Obligatorisk närvaro .....	6
Schema .....	7
Litteratur .....	7
Skönlitteratur .....	7
Examinationsuppgifter .....	7
Skriftlig tentamen .....	7
Skriftliga och gestaltande redovisningar.....	7
Betygskriterier 973G05 .....	8
Exempel på handlingar som kan leda till underkänt.....	8
Språkliga krav.....	8
SRE6 Skriftlig redovisning Litteratur och skrivande 2.0 hp U-G.....	9

Denna studiehandledning ska ses som ett stöd för de lärarstuderande i studierna. Lärarna i kursen utgår ifrån att de studerande tar del av innehållet i studiehandledningen och kommer också att referera till den under kursens gång.

Kursen bedrivs i samarbete mellan två institutioner IKOS och IBL, och undervisningen genomförs av olika lärare från dessa institutioner.

## Lärare i kursen

### **Kursansvarig och examinator för VFU**

Helen Winzell (IKOS)

[helen.winzell@liu.se](mailto:helen.winzell@liu.se)

Tel: 013-28 69 28

Rum 3123, Key-huset

Magnus Jansson (IBL)

[magnus.k.jansson@liu.se](mailto:magnus.k.jansson@liu.se)

Tel: 013-28 22 55

Rum I:2 235, I-huset

Maritha Johansson (IKOS)

[maritha.johansson@liu.se](mailto:maritha.johansson@liu.se)

Tel: 013-28 19 36

Rum: 3128, Key-huset

Ulrika Örtenberg (IKOS)

[ulrika.ortenberg@liu.se](mailto:ulrika.ortenberg@liu.se)

Tel: 013-28 24 84

Rum 3144, Key-huset

### **Kursmentor**

Petra Nordquist

[petra.nordquist@liu.se](mailto:petra.nordquist@liu.se)

## Om kursen

### Lärandemål

Kursen är indelad i 4 olika delkurser som var och en fokuserar olika mål. Vissa mål är dock gemensamma och löper som stråk genom hela kursen.

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

- redogöra för berättandets och läsningens funktion för barns och ungas språkutveckling
  - beskriva faktorer av betydelse för barns språkliga utveckling
  - exemplifiera hur några estetiska lärprocesser kan stödja språk- läs- och skrivutveckling samt litteraturläsning
  - redogöra för några teoretiska faktorer av betydelse för läsförståelse
  - beskriva några faktorer som kan orsaka läs- och skrivsvårigheter med särskild betoning på läsförståelse
  - diskutera några olika modeller för att främja elevers läsförståelse och skrivande
  - kartlägga och dokumentera elevers läs- och skrivfärdigheter med särskilt fokus mot läsförståelse
  - granska elevtexter med stöd av teorier från aktuell forskning om barns och ungdomars skrivande
  - beskriva hur skriv- och litteraturdidaktiska teorier på olika sätt kan omsättas i skolans praktik
- 
- redogöra för svenska språkets grammatiska struktur genom användning av grundläggande språkvetenskapliga begrepp
  - analysera kortare texter med stöd av grammatiska grundbegrepp
  - jämföra språkliga drag i de nordiska språken och i svenska dialekter
  - beskriva och förklara språklig variation och förändring
- 
- redogöra för grundläggande litteraturdidaktiska teorier
  - redogöra för barn- och ungdomslitteraturens historiska utveckling och moderna former
  - analysera och diskutera barn- och ungdomslitteratur
  - analysera texter med utgångspunkt i genrer och texttypers särdrag
  - redogöra för några teorier och modeller för bedömning av elevers läsning och skrivande
  - självständigt sammanställa teorier och erfarenhetsbaserad kunskap om läsning, skrivande och litteratur

## **Kursens struktur och innehåll**

Kursen spänner över ett brett fält av teorier om svenska språket och litteraturen, läs- och skrivinlärning samt svenskämnets didaktik anpassat för grundlärare 4–6. Förutom kursen i svenska görs en VFU-kurs på 6 hp.

Veckorna 4–8: Delkurs 1

### **Inriktning på läs-och skrivlärande**

Kursen behandlar teorier om läs- och skrivutveckling liksom teorier och metoder för läs- och skrivundervisning. Vi kartlägger elevers läs- och skrivfärdigheter och identifierar tecken på läs- och skrivsvårigheter. Ytterligare inslag är att studera faktorer av betydelse för barns språkliga utveckling såsom berättande och läsning. Delkursen avslutas med en salstentamen. I kursen förekommer också arbete i mindre grupper och olika typer av redovisningar.

Veckorna 9–12: Delkurs 2

### **Barn- och ungdomslitteratur, litteraturteori, litteraturdidaktik**

I delkurs två studeras och diskuteras litteraturdidaktisk teoribildning. Frågor som t.ex. vad som händer i mötet mellan text och läsare berörs. Teorier om litterär textanalys och litteratursamtal behandlas också, samt hur dessa kan tillämpas i praktisk verksamhet. Barn- och ungdomslitteraturens historia, liksom samtida barn- och ungdomslitteratur studeras. Kursen examineras genom en skriftlig salstentamen.

Veckorna 13–17: VFU 6.0 hp (973G37)

Under dessa veckor genomförs VFU-uppgifter som tillhör kursen i svenska. (Se information om uppgiften SRE6 sist i detta dokument.)

Veckorna 18–23: Delkurs 3

### **Grammatik, nordiska språk, språkhistoria och språksociologi**

Kursen innehåller grundläggande studier i svenska språkets struktur på ord-, sats- och textnivå. Delkursen inleds med en översikt över ordklasser och fraser med fokus på deras form och funktion. Dessa kunskaper används sedan för att identifiera satsens olika delar i enkel satslösning. Det ingår även didaktiska avsnitt som behandlar hur man kan arbeta med språket på olika grammatiska nivåer samt hur ett språkstrukturellt arbete kan utveckla elevers skriftspråk. De nordiska språken jämförs, och svenska språkets historia studeras översiktligt. Svenska dialekter och andra språkliga varianter samt genus-, klass-, och etnicitetsaspekter av det svenska språket studeras. Språk diskuteras också ur ett hållbarhetsperspektiv. I kursen diskuteras hur området grammatik, språkhistoria och nordiska språk kan tillämpas i grundskolan. (Under denna period sker muntlig redovisning/examination av VFU-uppgift A)

Veckorna 34–37: Delkurs 4

### **Litteratur och skrivande i ett didaktiskt perspektiv samt kursplaner, bedömning och läromedel**

I denna avslutande delkurs fördjupas kunskaperna från delkurs 1-3, och vi lägger fokus på de ämnesdidaktiska delar som rör litteratur och skrivande. Enklare analyser av texter med avseende på innehåll och form görs samtidigt som vi också diskuterar hur lärare kan arbeta med texter i klassrummet. Det ingår att den studerande ska redogöra för och tillämpa bedömning och betygsättning i ämnet svenska, och aktuella kursplaner ämnet analyseras och granskas. Kursen innehåller också de studerandes eget skrivande i olika genrer samt utveckling mot ett vetenskapligt förhållningssätt. Dessutom lyfter vi fram estetiska lärprocesser som t.ex. drama och rollspel, relevanta för elevers språkutveckling. Det görs en syntes av svenskämnet i ett integrerat perspektiv.

## Kursplan

Kursen arbetar efter kursplanen för 973G05 länk: [www.liu.se/studieinfo](http://www.liu.se/studieinfo). För aktuella kurslitteraturlistor ska alltid delkurshandledningen som ligger på Lisam eller under övriga dokument på [www.liu.se/studieinfo](http://www.liu.se/studieinfo), anlitas. Anlita ALDRIG fliken ”Kurslitteratur”.

## Arbetsformer och grupper

Kursen arbetsformer är föreläsningar, seminarier, icke lärarledda gruppträffar i studiegrupp samt workshop. I delkurs 4 tillkommer fältstudier, där de studerande får möjlighet att observera arbetet i skolpraktiken utifrån ett teoretiskt perspektiv.

Undervisningen består av föreläsningar i storgrupp om ca 60 personer och i seminarier. Varje delkurs har seminarier då den stora gruppen delas i två mindre grupper **Grupp 1 och 2**. Alla kommer också ingå i mindre **studiegrupper** med 5-6 deltagare. Studiegruppen (ILS-gruppen) arbetar med att antingen bearbeta föreläsningar, göra olika typer av uppgifter som följs upp i seminarier eller förbereder för redovisningar av olika slag. I kursen ingår alltså icke lärarledda seminarier, schemalagda och obligatoriska.

## Obligatorisk närvaro

Kursen tillämpar obligatorisk närvaro på seminarier, redovisningar och workshop. Obligatorisk närvaro betygsätts med ett D (deltagit). Saknas D i någon eller flera delkurser kan inte fullständigt kursbetyg ges förrän man gått (del)kursen igen och därmed också deltagit på seminarierna.

Frånvaro tas igen med en igentagningsuppgift, men är man borta mer än 50 % av seminarierna i en delkurs måste man gå om delkursen när nästa tillfälle ges.

Det är **nödvändigt** att delta i de genomgångar och föreläsningar som erbjuds under kursen. Kursen integrerar flera områden, och det som tas upp i en delkurs kommer att antingen följas upp eller fördjupas i en annan delkurs. Därför är det väldigt viktigt att följa hela förloppet av genomgångar, föreläsningar, seminarier och läsning av kurslitteratur.

## Schema

Webbschema för kursen finns i TimeEdit.

Schemaläggning sker i två perioder v 4-23 och v 34-37. Webbschemat kommer att uppdateras och fyllas på efterhand.

I **delkurshandledningen** finns också i vissa delkurser schema för tid, grupper, lärare och innehåll. För uppgift om lokal så ska *alltid webbschemat konsulteras*. Om det skulle finnas felaktigheter i delkurshandledningen så de ansvariga lärarna alltid tacksamma för påpekanden om ev. fel.

## Litteratur

Kurslitteraturen finns i varje delkurshandledning. För delkurs 1 läggs litteraturlistan även under "Övriga dokument" på [www.liu.se/studieinfo](http://www.liu.se/studieinfo). Delkurshandledningarna finns också på Lisam i god tid före starten av ny delkurs. Från det att ni registrerat er på kursen återfinns all info på Lisam.

I delkurshandledningens momentschema finns också läsanvisningar för hur och till vilket seminarium litteraturen ska vara läst. I momentschemat tydliggörs också vilken litteratur som bör köpas. Det kan då handla om både böcker och eventuella kompendier. Momentschemat för respektive delkurs läggs ut på LISAM ca två veckor innan före delkursstart.

## Skönlitteratur

Ett tips är att ni försöker att få tag på skönlitteraturen i god tid. Om alla är ute efter att låna en viss skönlitterär bok samtidigt kan den vara svår att få tag på. Låna böcker, sök hemma, på det lokala biblioteket, hos släktningar, gå på antikvariat. Låt böckerna också gå runt i gruppen.

## Examinationsuppgifter

Kursen examineras genom tre olika examinationstyper och obligatorisk närvaro. I den specificerade delkurshandledningen för varje kurs ges mer information om examinationen, betygskriterier och igentagningsuppgifter. Kursen 1-30 hp examineras enligt följande:

### Skriftlig tentamen

STN1	Skriftlig tentamen: Salstentamen Läs-och skrivinläring	UV	7.5 hp
STN2	Skriftlig tentamen: Salstentamen Grammatik	UV	4.0 hp
STN5	Skriftlig tentamen: Litteratur	UV	6.0 hp
STN7	Skriftlig tentamen: Språk, språksociologi	UG	3.0 hp

### Skriftliga och gestaltande redovisningar

SRE6	Skriftlig redovisning: Litteratur och skrivande	UG	2.0 hp
SRE7	Skriftlig redovisning: Didaktiskt arbete	UV	6.0 hp
SRE8	Skriftlig redovisning: Grammatikdidaktik	UG	1.0 hp

GRE2	Gestaltande redovisning	UG	0.5 hp
OBL5	Närvaro seminarier i delkurs 1	D	0.0 hp
OBL6	Närvaro seminarier i delkurs 2	D	0.0 hp
OBL7	Närvaro seminarier i delkurs 3	D	0.0 hp
OBL8	Närvaro seminarier i delkurs 4	D	0.0 hp

## Betygskriterier 973G05

Till varje tentamen och skriftlig redovisning finns betygskriterier för respektive examination. I vissa fall rör det sig enbart om poäng, i andra fall differentierar vi betygen i kvalitativa termer. I varje delkurshandledning ska betygskriterierna för tentamen/skriftlig redovisning vara utskrivna. Det finns dock några gemensamma kriterier för handlingar som kan leda till underkänt. Dessa beskrivs nedan:

### Exempel på handlingar som kan leda till underkänt

- den studerande visar svagt engagemang och brist på intresse.
- bristande förmåga avseende språk, källhantering och annan formalia.
- den studerande visar i examinationsuppgifter prov på allmänt tyckande utan förankring i kursinnehåll och kurslitteratur
- stor frånvaro från föreläsningar och seminarier

## Språkliga krav

**Du ska bli lärare och undervisa i svenska. Vi lägger stor vikt vid att du ska uppmärksamma den egna språkliga utformningen på de inlämnade texterna.** Ha för vana att alltid korrekturläsa uppgifter innan de lämnas in. Som stöd för skrivande finns utmärkta handböcker att tillgå. Nedan följer några exempel på relevanta handböcker och andra resurser:

Ask, Sofia (2006). *Hållbara texter – att skriva för studier och arbetsliv*. Stockholm: Liber.

Dysthe Olga, Hertzberg Frøydis, Hoel, Løkensgard Thorlaug (2002). *Skriva för att lära*. Lund: Studentlitteratur.

Lindstedt, Inger (2002). *Textens hantverk – om retorik och skrivande*. Lund: Studentlitteratur.

Schütt, Hållsten m.fl. (2014). *Studentens skrivhandbok*. Stockholm: Liber.

*Svenska akademiens ordlista* (SAOL). **Laddas ner som gratis app** eller [www.svenska.se](http://www.svenska.se)

*Svenska skrivregler* (2008). Utgivna av Svenska språknämnden. Liber.

Valfri synonymordbok



## SRE6 Skriftlig redovisning Litteratur och skrivande 2.0 hp U-G

Under VFU:n ska en uppgift genomföras. Denna uppgift är inte kopplad till en enstaka delkurs utan handlar om hela kursen i svenska (1-30 hp).

Del A redovisas muntligt i ett seminarium och lämnas tillsammans med A, B och C skriftligt på Lisam.

### **A) Litteraturläsning och skrivande:**

Under din VFU ligger fokus på litteraturläsning, samtal och skrivande. Förbered ett tillfälle under din VFU där du tillsammans med klassen/gruppen läser en skönlitterär text och i samband med det skriver en berättande/beskrivande/gestaltande text utifrån det arbete du gjort med skönlitteraturen.

Om du inte tillsammans med din handledare kan komma på en bra uppgift så kan du söka stöd i den PowerPoint som ni fick efter föreläsningen om "Att skriva till litteratur".

### **Gör så här:**

Dokumentera dina erfarenheter. Hur gick du tillväga när du gav instruktioner? Vilka frågor ställde eleverna? Vilka problem uppstod? Beskriv vilka texter/vilken text du arbetat med och hur du gjort urvalet. Beskriv också vilka typer av uppgifter (både läsuppgifter och skrivuppgifter) du gett till eleverna och varför. Berätta vad som gick bra och vad gick mindre bra och hur du kan göra annorlunda.

Du ska skriva ner din dokumentation i en 2–3 sidor lång text som lämnas in tillsammans med B och C i uppgiftens inlämningsmapp på Lisam senast v 23. Förankra dina didaktiska val i relevant kurslitteratur alt. föreläsningar.

Under våren har vi ett seminarium där du redogör för dina erfarenheter av ovanstående uppgift. Ha med ett skriftligt underlag till redovisningen men själva texten behöver inte vara helt färdig till seminariet.

### **B) Enkel kartläggning av skönlitteratur**

Kartlägg den skönlitterära läsningen på din VFU-plats genom att t.ex. intervjua din handledare eller någon annan undervisande lärare i svenska. Om det finns en bibliotekarie på skolan kan du ta reda på lite om hur man arbetar tillsammans och hur biblioteket utnyttjas avseende skönlitteratur. Ge också exempel på skönlitterära titlar och författarskap som finns i klassuppsättning/gruppuppsättning.

Här följer exempel på frågor som du kan ställa är t.ex.:

- Vad läser de? Ta reda på hur urvalet görs med tanke på ålder, nivå, individers förmåga.
- Hur många skönlitterära verk anses det att eleverna ska läsa under ett läsår?
- När läser de? I vilken utsträckning sker det?
- Hur uppmuntras läsningen?

- Var läser de?
- Vem gör urvalet av den ”styrda” läsningens litteratur (den enskilda läraren, ämneslaget, temaarbetet, styrdokumentet etc, etc)?
- Vad mynnar den skönlitterära läsningen ut i? Hur bearbetas läsningen (recensioner, diskussion, teckningar, presentationer etc,)?

(max 1,5 sidor)

### **C ) LÄROMEDEL/LÄROBÖCKER**

Notera vilka läroböcker (läromedel) man använder på din skola i svenskämnet. Varför använder man just dem? Om du själv arbetat med dem kan du gärna göra en mycket kort utvärdering (max en halv sida).

**Observera** att den **skriftliga** inlämningen behandlar samtliga delar: A, B och C. Den **mundliga** redovisningen i seminariet under våren behandlar enbart del A.

Uppgiften ska skrivas i pt 12, med 1,15 radavstånd och omfatta 3–5 A4. Lämnas in på Lisam i avsedd mapp (SRE 6).